

Kakauszale

2

20 PAŹDZIERNIKA 2016

PREZENTACJE AUTORSKIE 11:00

JEDNODNIÓWKA WYDANA Z OKAZJI
FESTU LITERACKIEGO A.D. MMXVI

BIESIADA LITERACKA 17:00

KIERMASZ KSIĄŻEK ŚLĄSCY WYDAWCY PREZENTACJE AUTORSKIE

PRZYJDŹ ZDOBĄDŹ AUTOGRAF ROZKOSZUJ SIĘ

Książka biesiadna

Prezentacja autorska

Chciałoby się powiedzieć – pokarm bogów. I choć o książce można by na wiele sposobów, ten trop jest chyba najbardziej oczywisty. Jest

Targi książek

z pewnością wiele obrazów kanonicznych, zachowanych w przebogatach bibliotecznych pinakotekach, ale figura literacka opisująca doskonałe płótno, na którym widzimy siebie siedzących przy stoliku

z kubkiem czegoś dobrego do picia i z książką w drugiej ręce, jest jednym z tych kultowych, chyba.

Taki właśnie obraz zawisł w mentalnej galerii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej, kiedy rok temu zorganizowała I Fest Literacki, czyli targi śląskiej książki połączone z prezentacją śląskich twórców i przyznaniem wyróżnienia Optimus Auctor Silesianus Anno Domini MMXV jednemu z nich.

Rok temu impreza nazywała się „Szolka tyju”, nawiązując nieprzypadkowo w warstwie językowej do etnolektu śląskiego, gdyż w samej nazwie staraliśmy się skojarzyć z zorganizowaną przez rudzką bibliotekę imprezę i ze Śląskiem, i ze świętem, i z dobrą konotacją w relacji czytelnik – lektura. I jak za-

świadczają świadkowie tamtego wydarzenia – raczej nam się udało. Radość obcowania z książką i wspaniałymi autorami, ale przecież i z wydawcami, bez których nic by się nie stało, i oczywiście z czytelnikami, bez udziału których całe to nasze ubiegłoroczne biesiadowanie książkowe nie miało by sensu – była tak duża, że w A.D. MMXVI postanowiliśmy wszystko powtórzyć.

Aby nie być posądzonymi o plagiat zmieniliśmy odrobinę nazwę naszej imprezy. Początkowo propozycji było kilka, ale w końcu stało się szczęśliwie na kakauszalach, czyli napoju przez starszą część naszego społeczeństwa wspomnianego z nostalgią i przyjemnym ciepłem kuchni. Część z nas, raczej już wrzeniowo, wspomina odświętne chwile, w czasie których byliśmy raczeni wywarem z tuski kakaowej.

Pamiętając o tym, że smak i zapach dzieciństwa, które należą do kluczowego katalogu doznań pierwszych, chcemy stworzyć

miks. Nad wyraz oryginalny smak kakauszali – w znaczeniu sensorycznym, ale przecież i kulturowym – chcemy połączyć z zapachem świeżej książki, która zawsze była emocjonalnym doświadczeniem od momentu, kiedy „Poczytaj mi, mamo” zapraszało w gości wróbelka Elemeleka, czy później już, kiedy składaliśmy biegle literki, pochtaniając je łapczywie, śledziliśmy losy szeregowego Nemezcza bądź kapitana Nemo.

Oczywiście kakauszale nawiązują do *genius loci*, czego jednym z atrybutów jest śląska porcelana. I jak się przyjrzeć bliżej, jej związek z Rudą Śląską nie ograniczał się tylko do korzystania jej mieszkańców z porcelany stołowej, smakujących dobrą lekturą, tyj, bōnkawa albo kakauszale.

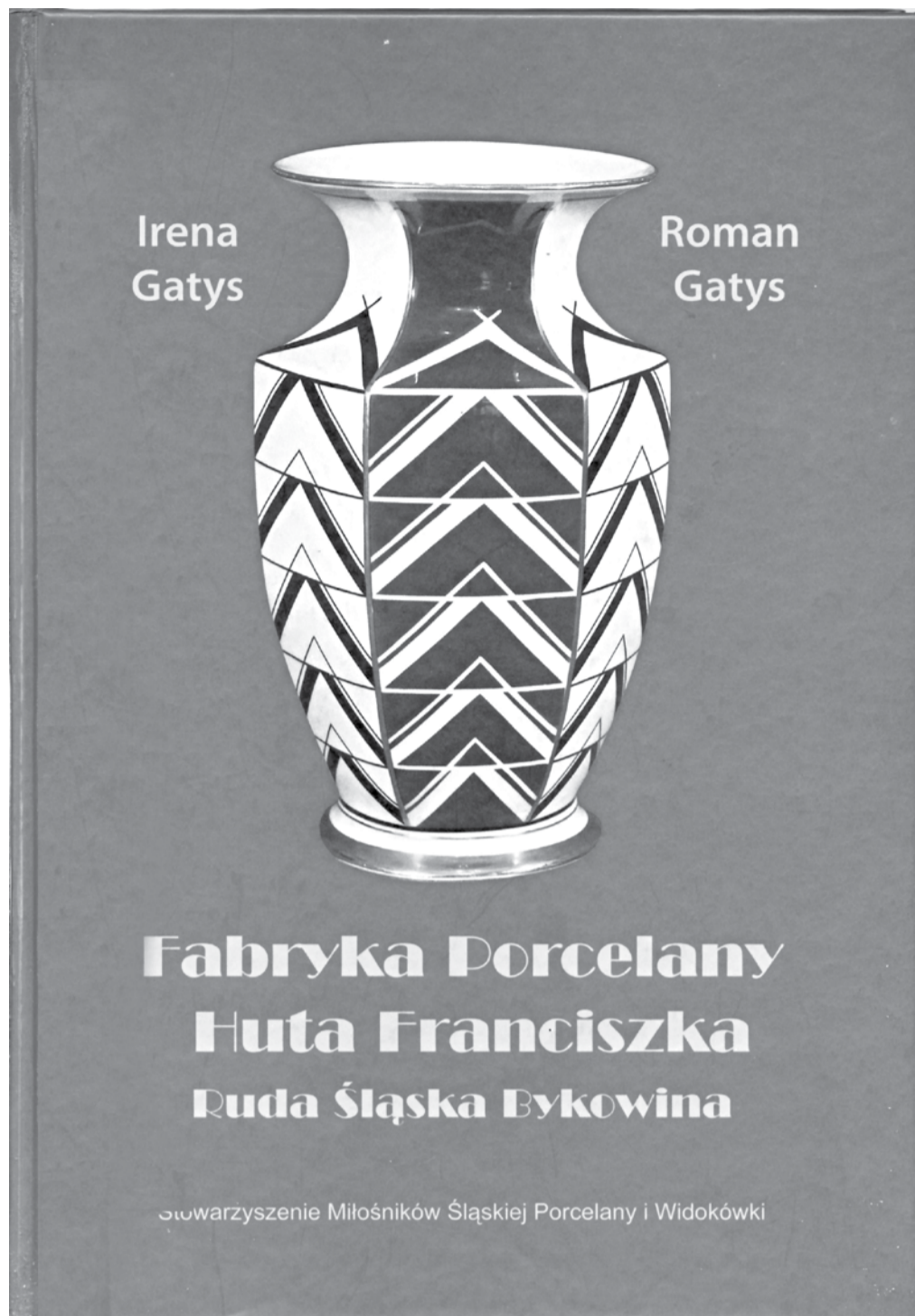
Kakauszale – Fest literacki A.D. MMXVI, czyli śląska książka biesiadna w kontekście poczę-

Biesiada literacka

stunku – tego fizycznego – w postaci dobrego napitku, ale i także jedzenia w formie strawy duchowej. Oto przesłanie towarzyszące nam od ubiegłego roku, które narodziło się w rozmowach z Leonem Swaczną, a później Adamem K. Podgórskim i oczywiście bracią biblioteczną. W jednym miejscu autorzy, wydawcy, bibliotekarze i czytelnicy, czyli wszyscy ci, którzy są koneserami książki – a powiadają, że marzenia się nie spełniają. Co tu godać – gryfnie!

Krystian Gałuszka

Porcelana z Rudy Śląskiej

Słynna „Porcelanka” z Bykowiny, jak pieśń, mówili o niej mieszkańcy Rudy Śląskiej, była jedną z siedmiu fabryk porcelany, które znajdowały się na obecnym terenie aglomeracji górnośląskiej. Umiejscowiono ją w okolicy, w której dzisiaj znajduje się skład budowlany i budynek mieszkalny. Została założona przez Richarda i Józefa Czudayów w roku 1929. Losy fabryki były ściśle powiązane z Fabryką Porcelany Giesche w Bogucicach.

A.D. 1920 w miejscowości Roździeń, rozstawionej przez niezwykle dziecko *Officina ferraria abo hutá i warstat z kuźniami szlachtenego dzieła żelaznego* (wydane w Krakowie w 1612 roku) autorstwa śląskiego kuźnika Walentego Roździeńskiego, powstała pierwsza na Górnym Śląsku fabryka porcelany. Przez właścicieli, braci Ryszarda i Józefa Czuday, nazwano ją Czuday Werke G.m.b.H. Porzellanfabrik für elektrische Bedarfsartikel in Schoppinitz. Po przejęciu obszaru tej części Śląska przez Polskę w 1922 roku fabryka zmieniła nazwę na Elektroporcelana SA. Zakład produkował początkowo porcelanę techniczną i stołową.

Właśnie z tej firmy rok później powstała (jako niezależna spółka akcyjna w ramach Koncernu Giesche) fabryka porcelany, która przyjęła nazwę Fabryka Porcelany Giesche dawniej Czuday Katowice – Bogucicach. Udziałowcami w spółce zostali bracia Czuday (49%) i Giesche SA (51%). Dyrektorem został Ryszard Czuday, który zajął się budową no-

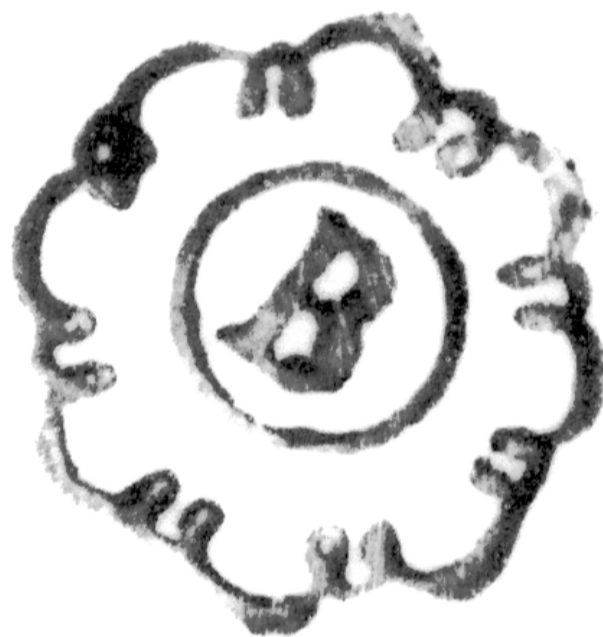
tać jednak, że więź z katowicką fabryką nie została przerwana, gdyż obie firmy podpisały umowę o współpracy. Niestety w związku z światowym kryzysem i wynikłymi z tego powodu problemami finansowymi z końcem 1930 roku fabryka porcelany została zamknięta. Pod nazwą Bykowina Fabryka Porcelany Spółka z o.o. wznowiła jednak działalność dwa lata później. Z początkiem 1933 roku, po przejściu majątku spółki przez komunalną Kasę Oszczędności Powiatu Katowickiego oddział Świętochłowice, powołana została nowa firma pod nazwą Polska Fabryka Porcelany Spółka z o.o. Huta Franciszka, produkująca porcelanę stołową i dekoracyjną.

Graniczny rok 1939 przyniósł kolejne zmiany w historii zakładu, już we wrześniu 1939 roku fabryka została bowiem przejęta przez Urząd Powierniczy Wschód i zaczęła działać pod nazwą Franzhütte Porzellanfabrik G.m.b.H. Zarząd nad hutą sprawował wtedy Richard Czuday, w efekcie czego w roku 1944 fabryka przyjęła nazwę Porzellanfabrik Franzhütte Richard Czuday K.G. W 1945 roku w związku z wkroczeniem Armii Czerwonej Richard Czuday, jeden z głównych twórców śląskiej porcelany, został pozbawiony swojej fabryki. W roku 1946 bykowińska „Porcelanka” została znacjonalizowana i podporządkowana

fabryce w Bogucicach. Od tego momentu do roku 1988, w którym została zlikwidowana, działała jako Zakład Porcelany Bogucice. Zakład nr 2 Bykowina, produkując ten sam asortyment, co fabryka katowicka. Wyroby z Rudy Śląskiej były sygnowane literą „B”, a produkty z Bogucic literą „B” i napisem „Made in Poland”, gdyż te pierwsze zaspokajały rynek wewnętrzny, a te drugie były przeznaczone dla klientów krajowych i zagranicznych – dzięki czemu dzisiaj możemy rozróżnić, które wyroby były produkowane w Katowicach, a które w Rudzie Śląskiej.

W fabryce w Bykowie produkowano porcelanę techniczną, stołową i dekoracyjną. W ciągu swej niekrótkiej historii wytwarzano produkty wg wzorów własnych oraz pochodzących z fabryki katowickiej i tułowickiej. Tworzyli dla niej znakomici artyści, którzy wpłynęli na poziom marki śląskiej porcelany. Zaliczyć można do nich twórców epoki art déco, spośród których wyróżniły się projekty prof. R.A. Zuttego, Kurta Bimlera, czy Alojzego Kołodziejca. Porcelana bykowińska do dzisiaj cieszy oko, a niektóre kolekcje zdobywają wśród koneserów coraz większe uznanie.

Krystian Gałuszka

Sygnatura. Bogucice z okresu 1952-1993

źródło: <http://lawendowyzagajnik.blogspot.com/2014/12/porcelana-bogucice-dla-sasiada.html>

Porcelanka - widok obecny

Kakauszale²

KATALOG

BIBLIOTEKA ŚLĄSKA

Tomanek, Anita.
Biblioteka bibliofilów śląskich. Cz. 1. Oddział Śląski Towarzystwa Przyjaciół Książki. Katowice 2016.
ISBN 978-83-60209-74-5.

Katalog zbiorów biblioteki Oddziału Śląskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki, tworzonej od 1970 roku. Ze względu na bibliofilski charakter zbiorów opisy katalogowe uzupełnione zostały o dodatkowe dane, m.in. wymieniono nazwiska wszystkich twórców edycji (graficy, rysownicy, projektanci obwolut i okładek, osoby zajmujące się opracowaniem edytorskim). W adnotacjach zawarto informacje dotyczące dedykacji wpisywanych przez darczyńców. Publikację otwiera wstęp przybliżający historię biblioteki śląskich miłośników książek.

CZASYPISMO

Numer 8/16

„CzasyPismo” to projekt Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach. Periodyk, wydany we współpracy z Muzeum w Gliwicach, ma za zadanie popularyzację badań historycznych nad XX-wiecznymi dziejami Górnego Śląska i obszarów sąsiednich. Szczególny nacisk położono na problematykę funkcjonowania systemów totalitarnych – nazizmu i komunizmu – i ich oddziaływanie na społeczeństwo regionu. Nie oznacza to jednak zawężenia tematyki wyłącznie do kwestii politycznych – przeciwnie, celem pisma jest ukazanie możliwie szerokiego spektrum zjawisk.

FABRYKA SILESIA

Kwartalnik kulturalny Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach

„Nazwa *Fabryka Silesia* zapowiada sprawy górnośląskie, z nawiązaniem do tradycji, a metaforycznie stwarza sugestię regionu twórczego, co kieruje ku przyszłości. Zależy nam na tym, co indywidualne, lecz szczególnie interesuje nas wspólnota, jej źródła – wielokulturowe dziedzictwo, historyczne iskrenia, industrialne korzenie i górnośląskie pejzaże.

Nasze czasopismo poświęcone jest szeroko pojmowanej kulturze Górnego Śląska. Interesują nas dokonujące się w niej zmiany, które odczuwamy, lecz często nie potrafimy ich rozpoznać i zrozumieć. Stąd ambicja wydawania pisma poddającego analizie i refleksji to, co w dyskursie publicystycznym nazywane jest fenomenem kulturowym Górnego Śląska, także z myślą o czytelnikach w całym kraju. Nasza formuła łączy eseistykę z pogłębioną publicystyką, a poszczególne numery mają charakter monograficzny”.

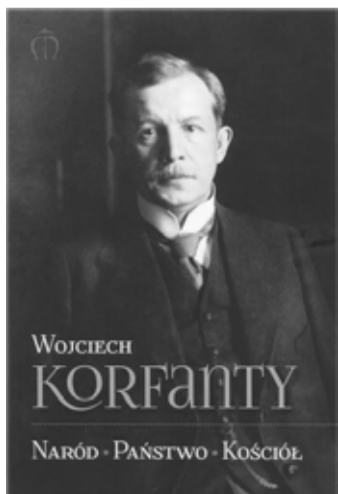
KSIĘGARNIA ŚWIĘTEGO JACKA

Komunia święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza mszą świętą dostosowane do zwyczajów diecezji polskich. Katowice 2016. ISBN 978-83-7030-990-9.

Zawiera:

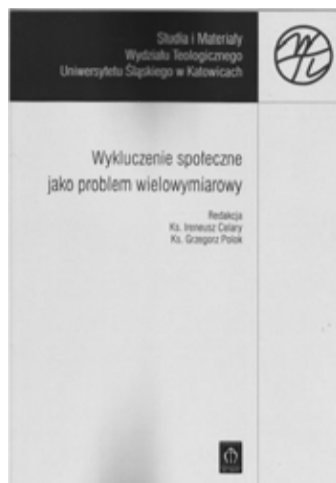
Wprowadzenie teologiczne i pastoralne. Obrzędy Komunii Świętej poza Mszą Świętą (obrzęd z dłuższą liturgią Słowa Bożego, obrzęd z krótszą liturgią Słowa Bożego). Różne formy kultu Najświętszej Eucharystii (wystawienie Najświętszej Eucharystii, procesje eucharystyczne, kongresy eucharystyczne). Procesja na uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa. Teksty do wyboru przy udzielaniu Komunii Świętej poza Mszą Świętą oraz w czasie adoracji i procesji eucharystycznych (czytania biblijne, hymny, antyfony, śpiewy responsoryjne, modlitwy po Komunii).

Baławajder, Edward (oprac.).
Wojciech Korfanty. Katowice 2016.
ISBN 978-83-7030-997-8.

Głównym motywem ponownego wydania książki jest aktualność myśli polityczno-społecznej Wojciecha Korfanteo. Prezentowane wydawnictwo ma posłużyć jej rozpowszechnieniu, przypomnieniu i zachęcić do studiowania, gdyż jej poznanie może i powinno być inspirujące w aktualnej sytuacji

polityczno-społecznej Polski, Europy i świata, zwłaszcza dla tych, którzy w aktywności politycznej i społecznej powołują się na katolicką naukę społeczną.

Celary, Ireneusz; Polok, Grzegorz (red.).
Wykluczenie społeczne jako problem wielowymiarowy. Katowice 2016. ISBN 978-83-7030-991-6.

Zawiera:

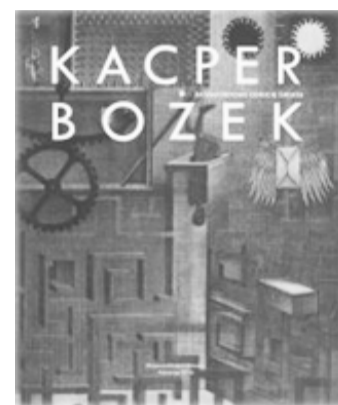
– Ireneusz Celary, Grzegorz Polok – *Wstęp, Grzegorz Polok, Michał Kapias - Communio personarum - odpowiedź na problem wykluczenia społecznego,*
– Alojzy Dróżdż – *Antropoanemia, destrukcja więzi, wykluczenie,*
– Mirosław Grewiński – *Polityka przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w Polsce i w Unii Europejskiej,*
– Jan Przybyłowski – *Ubóstwo a wykluczenie społeczne. Refleksja teologiczno-pastoralna,*
– Maria Zrałek, Aldona Frąckiewicz-Wronka – *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jako działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa społecznego osób niepełnosprawnych,*
– Krzysztof Sosna – *Religia drogą społecznej integracji osób z niepełnosprawnością,*
– Karina Bień, Ireneusz Celary – *Parafia wobec problemu bezrobocia,*
– Agnieszka Put – *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dorosłych dzieci alkoholików na przykładzie kampanii społecznej „Rozwinąć skrzydła”,*
– Łukasz Szewczyk – *Wykluczenie finansowe jako problem społeczny.*

Kajzerek, Antoni. *Złote myśli VIII : 1137 rad, aforyzmów i drogowskazów dla każdego.* Katowice 2016. ISBN 978-83-7030-988-6.

Kolejny tom z serii Złotych Myśli. Książka zawiera ponad tysiąc rad, drogowskazów i aforyzmów autorstwa wybitnych osobistości świata religii, nauki i polityki. Wszystkie sentencje zebrał ks. Antoni Kajzerek. Aforyzmy są pogrupowane tematycznie, co ułatwia korzystanie ze zbioru. Dodatkowo piękna szata graficzna tomu sprawia, że wspaniale nadaje się on na prezent.

MUZEUM HISTORII KATOWIC

Giszter, Elżbieta (red.).
Kacper Bożek : akwafortowe odbicie światła. Katowice 2016. ISBN 978-83-64356-15-5.

Katalog wystawy

Kurator wystawy Ewa Liszka:

„Na wystawie prezentujemy stary i nowy świat Kacpra Bożka. Teki: „Mistrz i Małgorzata” (2004-2007) – dwanaście grafik wykonanych w różnych technikach (m.in. akwaforta, akwatinta, mezzotinta) i „Rękopis znaleziony w Saragossie” (2013) – trzynaście grafik (m.in. akwaforta, akwatinta, mezzotinta, sucha igła) ze zbiorów Muzeum Historii Katowic oraz grafiki najnowsze, wcześniej nigdzie nieprezentowane, a także kilka grafik wykonanych specjalnie na ekspozycję w Dziale Grafiki im. Pawła Stellera. Zatem zapraszam na duchową ucztę za sprawą wyjątkowego talentu, niezwyklej wytrwałości i konsekwencji artysty Kacpra Bożka”.

Jaron, Justyna.
Kobieta odświętna czyli Ślązaczka w stroju ludowym. Katowice 2016.
ISBN 978-83-64356-05-6.

W publikacji zawarte są podstawowe i najważniejsze informacje dotyczące trzech wybranych strojów występujących na terenie obecnego województwa śląskiego: bytomsko-rozbarskiego, cieszyńskiego i górali śląskich. Opisane zostały jedynie stroje kobiece, ponieważ są one bardziej ozdobne, różnorodnie i składają się z większej liczby elementów.

Tekst bogato ilustrują zdjęcia archiwalne, a także fotografie poszczególnych, najbardziej charakterystycznych elementów strojów.

Krzyszowska, Ewelina (oprac.).

Plakaty : Roman Kalarus. Katowice 2016. ISBN 978-83-64356-16-2.

Katalog zbiorów

„Plakat jest inteligentną zabawą, intelektualną przygodą, wyrafinowanym dziełem wizualnym tworzonym z różnych elementów plastycznych” – twierdzi artysta. Jego prace są lekkie, bajkowe, ale często brutalne w treści – epatują erotyką, przemocą, bólem, czasem makabrą zdeformowanych ludzko-zwierzęcych ciał. Kalarus przyznaje, że „nie znosi ładnych obrazków”. Erotykę uważa za naturalny, pozytywny aspekt ludzkiej egzystencji. Bez niej nie ma prawdy w sztuce. „Sztuka bez seksu nie jest sztuką

i to nawet kościelna” - przyznaje.

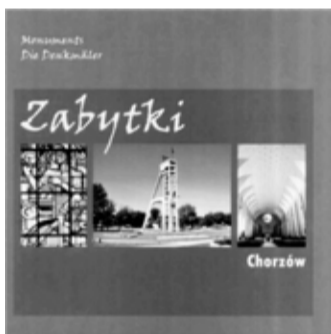

Kałuska, Joanna ; Węcki, Mirosław.

W okupowanym mieście. Katowice 2016. ISBN 978-83-64356-18-6.

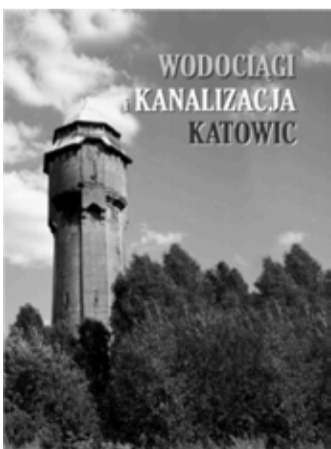
Opracowanie przygotowane we współpracy z Archiwum Państwowym w Katowicach, w którym przedstawiono Katowice w czasie okupacji niemieckiej. Katowice jako stolica rejencji, a od 1941 roku również Prowincji Górnośląskiej, odgrywała ważną rolę w hitlerowskim systemie administracyjnym i gospodarczym. Autorzy przedstawili ówczesną topografię miasta, dziś już prawie zupełnie zapomnianą, w pięciu odsłonach: *Wrzesień 1939 roku, Ulice i dzielnice Katowic, Administracja okupacyjna, Aparat terroru, Miejsca i instytucje życia codziennego*. Książka jest bogato ilustrowana, często unikalnymi reprodukcjami, pochodzącymi głównie ze zbiorów Muzeum Historii Katowic oraz Archiwum Państwowego w Katowicach.

PRASA I KSIĄŻKA

Grzegorek, Grzegorz ; Witaszczyk, Beata. *Chorzów : zabytki*. Wyd. 2. zm. Katowice 2016. ISBN 978-83-63780-20-3.

Album przedstawia najważniejsze pod względem historycznym i artystycznym zabytki Chorzowa, zarówno te wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, jak i te, które nie znalazły się w tym rejestrze, a dla chorzowian są szczególnie ważne.

Grzegorek, Grzegorz.

Wodociągi i kanalizacja Katowic.

Katowice 2016. ISBN 978-83-63780-08-1.

Olbrymi zastrzyk dobrej podanej wiedzy o industrialnym rozwoju stolicy Górnego Śląska, wzbogaconej o unikatowe zdjęcia, pokazujące, że woda była u początków rozwoju nowoczesnej historii Katowic. Historia nie tylko katowickich, ale

i śląskich wodociągów opowiedziana w albumie prezentuje w niezwykle ciekawy sposób możliwości i duży potencjał śląskiego skarbu wodnego, jakim opiekuje się i zarządza Górnośląskie Przedsiębiorstwo -Wodociągów. Nawet poszukiwacze sensacyjnych ciekawostek znajdą w nim coś dla siebie. Dowiedzą się na przykład o tym, że jednodniowa produkcja wody pitnej z Zakładu Produkcji Wody w Goczałkowicach zaspokaja potrzeby życiowe jednego człowieka na 4 lata, a maksymalna jednodobowa produkcja wystarczy na wypełnienie basenu o powierzchni 10 hektarów i głębokości 2 metrów.

RUDZKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DRZEW

Podgórcy, Barbara i Adam (oprac.).

Godulowe bajdy : legendy o Karolu Goduli. Ruda Śląska 2016. ISBN 978-83-942212-5-6. ISBN 978-83-928622-6-0.

Mimo upływu 235 lat od urodzin, a 168 lat od śmierci wielkiego rodzimego przemysłowca [...] wciąż w postrzeganiu tej wyjątkowej postaci dominuje spojrzenie przez ogrom napisanych nieprawd, oczywistych bzdur, kłamstw i zmyśleń. Autorzy postanowili odszukać te publikacje, zgromadzić je w jednej książce, a także krótko skomentować, aby sprostować największe i najczęściej spotykane przekłamania czy wręcz urojenia.

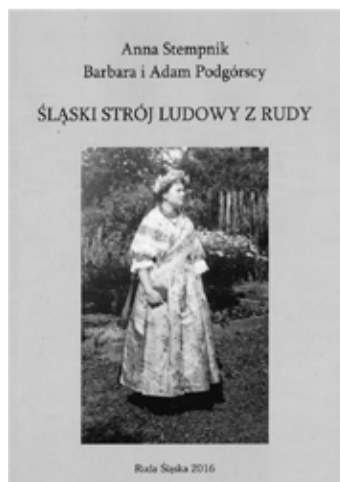
Podgórcy, Barbara i Adam.

Kukania : kraina wiecznej szczęśliwości :

antologia tekstów polskojęzycznych.

Ruda Śląska 2016. ISBN 978-83-939616-8-9.

Opracowanie jest wyborem cytatów z polskojęzycznych tekstów literackich, autorów rodzimych i obcych, poświęconych Kukaniu, utopijnej krainie obfitości jada i dóbr wszelakich oraz nieustannego próżnowania, zwanej też Krainą Pasibrzuchów, Krainą Pieczonych Gołąbków, Krajem Jęczmiennym czy Kreczelowem. Zilustrował ją przyjaciel Podgórcy, znakomity plastyk Marek W. Judycki.

Stempnik, Anna ; Podgórcy, Barbara i Adam.

Śląski strój ludowy z Rudy.

Ruda Śląska 2016. ISBN 978-83-939616-9-6.

Książka nosi tytuł *Śląski strój ludowy z Rudy* i jest

zmienioną, kolorową wersją poprzedniej, pt. *Rudzki strój ludowy*. Jest to kolejne przedsięwzięcie zrealizowane przez RTPD, zmierzające do ocalenia, prezentacji i popularyzacji tradycji kulturowych dawnych miejscowości, wchodzących w skład obecnego miasta Rudy Śląskiej. Poprzednia książka spotkała się z życzliwym zainteresowaniem mieszkańców.

„Czarno-biała wersja publikacji nie pozwalała na ukazanie całej bogatej i barwnej struktury dawnego, ludowego, rudzkiego stroju kobiecego” – mówi autorzy. – „Stąd pokusa, aby wydać opracowanie także z warstwą fotografii kolorowych”.

Rose, Lily. *Tęczowe lzy*. Ruda Śląska 2016.

ISBN 978-83-939616-7-2.

Debiutancki tomik wierszy młodej autorki (gimnazjalistki) pochodzącej z Rudy Śląskiej. Poezja ilustrowana rysunkami Marka W. Judyckiego.

SILESIA PROGRESS

Ciurlok, Jerzy. *30 lat kabaretu Masztalskich*. Kotórz Mały : Silesia Progress, 2016.

ISBN 978-83-946443-8-3.

Ta książka ma tylko początek i środek, lecz nie ma końca – tak, jak końca nie powinien mieć śmiech, dobry humor. Właściwie początek i środek także są umowne i wyznaczone przez przestrzenną formę, w której książka jest zamknięta. Nie da się jej zawartości umieścić w przestrzeni nieskończonej, nieograniczonej granicą kartek papieru; choć tak byłoby najwłaściwiej, śmiech bowiem powinien nam towarzyszyć stale i wszędzie. Czytanie tej książki można rozpoczynać z dowolnego punktu i w dowolnym punkcie kończyć, a objaśnienia autora są jedynie drobnymi wskazówkami w podróży po szalonej, zwariowanej, ale też cudownej i czarowanej krainie żartu, dowcipu, anegdoty - jednym słowem: śmiechu...

Melon, Marcin.

Kōmisorz Hanusik i Sznupok.

Kotórz Mały ; Opole : Silesia Progress, 2016. ISBN 978-83-936190-7-8.

III tajla ópowiadania Marcina Melona: „Kōmisorz Hanusik i Sznupok”

Godajōm ō nim „ślōnski Indiana Jones”, chociaō blank na takigo niy wyglōndo... Godajōm ō nim „Sznupok”, bo Źodyn niy poradzi wysznupać tego, co ōn... Richat Poliwoða, chop kerego lynko sie koōdy gizd na ślōnsku. Nowo ksiōnōzka Marcina Melona „Kōmisorz Hanusik i Sznupok” juō do lajstnyncio!

Tera po naszymu i po polsku – dlo tych co by chcieli sie nauczyć (po naszymu...abo po polsku ;-)

Burns Robert.

Remember tam o'shanter's mare spōmnijcie se tamowā klaczkā. Kotórz Mały : Stowarzyszenie Osób Narodowości Niemieckiej ; Opole : Silesia Progress, 2016.

ISBN 978-83-65558-00-8.

Niyjedyn moōno mi powiy: dyć kaj Szkocyjō, chopie, a kaj ślōnsk? Jō se atoli myślā, że kej w Szkocyji sōm Morawy (dōwnymu krōlestwu Moray, w kerym rōndziōł krōl Macbeth, łacińskie krōniki dōwały czynsto miano Moravia), to i na ślōnsk musi być tamstōnd niydaleko. I jak czytōm jedyn abo drugi Burnsōw wiersz, to widzā, że Szkot niy jyno mō take same poczucie humoru jak ślōnzōk, ale tyō tak jak ślōnzōk niyrōd mō zazbyt ugrzecznioō, zazbyt „ulizanō” gōdkā. Jak juō mō co pedzieć, to Źodyn rōz na ōkōlki, a dycki prosto do ōc.

I Źdō mi sie, że te poczucie humoru do kupy z chropatościōm gōdki to je dobry pōnkt wyjściō do szukaniō tego, co Szkot mō ze ślōnzōkym spōlneho.

ŚLĄSK

Numer 8/16

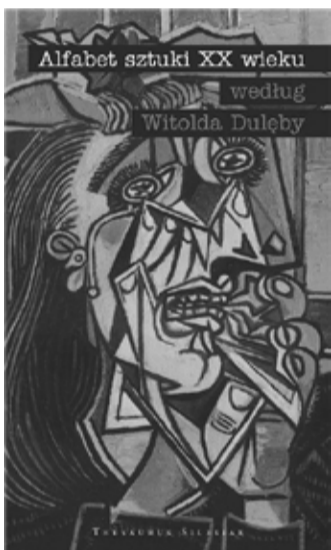
Pismo tworzone przez środowiska naukowe i pisarskie oraz dziennikarzy związanych z Górnym Śląskiem. Katowicki miesięcznik podejmuje problemy historyczne, społeczne i gospodarcze, zajmuje się kulturą i śląskim życiem artystycznym. ŚLĄSK zrazu przyjął formułę magazynu, obecnie stopniowo dąży do ujęć o charakterze monograficznym, czyli budowania każdego numeru wokół silnie wyeksponowanego tematu (np. sprawy polsko-niemieckie, zagrożenia ekologiczne itd.). Uprzywilejowaną problematyką pozostają dociekania skoncentrowane na tożsamości śląskiej oraz perspektywach regionu. ŚLĄSK publikuje reportaże i wywiady, artykuły i przyczynki historyczne, raporty o stanie śląskiej kultury, nauki i edukacji, a w części artystyczno-krytycznej recenzje i omówienia imprez kulturalnych, wystaw i spektakli oraz nowości wydawniczych.

ŚLĄSKIE ABC

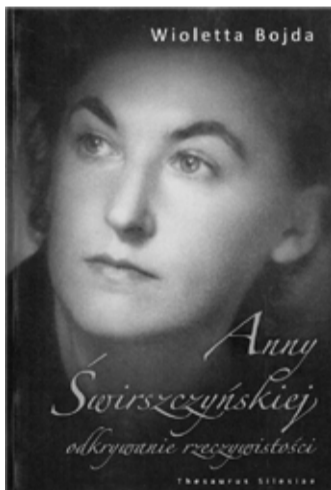
Śląskie Boże Narodzenie, to opowieść o świętowaniu Bożego Narodzenia na Śląsku. Książka zawiera odpowiedzi na liczne pytania, m.in.: dlaczego prezenty przynosi Dzieciątko, skąd się wzięło sianko, makówki, od kiedy jadano karpie, śledzie, opłatek, jak robi się śląskie betlijki? Są tu niespotykane gdzie indziej teksty 20 śląskich kolęd. Książka wydana we wrześniu 2016 roku jest w stałej sprzedaży. Albumowy format A4, 300 zdjęć, twarda okładka, papier kredowy – idealna na prezent.

WYDAWNICTWO NAUKOWE „ŚLĄSK”

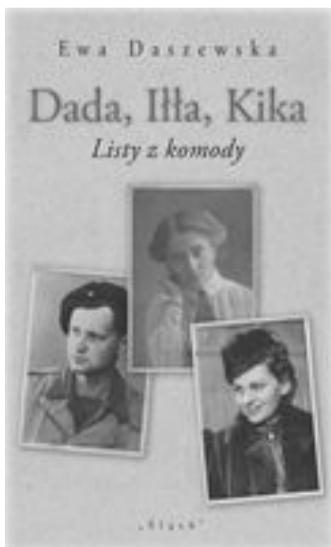
Duleba, Wiktor. *Alfabet sztuki XX wieku według Witolda Duleby*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-60781-88-3.

Autorski wybór postaci – najbardziej ekscentryczne, malownicze ale i najważniejsze (za wstępem).

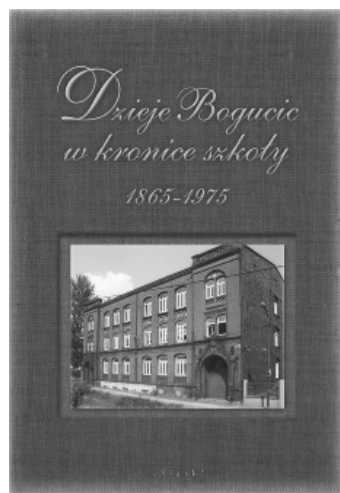
Bojda, Wioletta. *Anny Świrszczyńskiej odkrywanie rzeczywistości*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-60781-83-8.

W ujęciu autorskim Anna Świrszczyńska jako zjawisko.

Daszewska Ewa. *Dada, Iła, Kika : listy z komody*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-907-3.

Niezwykła sztuka epistolografii zaprezentowana głównie przez słynną poetkę Kazimierę Iłakowiczównę.

Nowak, Zygfryd (red.) *Dzieje Bogucic w kronice szkoły 1865-1975*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-910-3.

Publikacja „Dzieje Bogucic w kronice szkoły” zawiera obraz zarówno w formie pisemnej, jak i ilustracyjnej kroniki bogucickiej szkoły, pisanej przez nauczycieli od 1865 do 1975 roku.

Grzbiela, Czesław. *Elektrotechnika, automatyka i urządzenia elektryczne w górnictwie*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-848-9.

Uporządkowana, z dużym wycuciem podana podstawa z zakresu określonego w tytule.

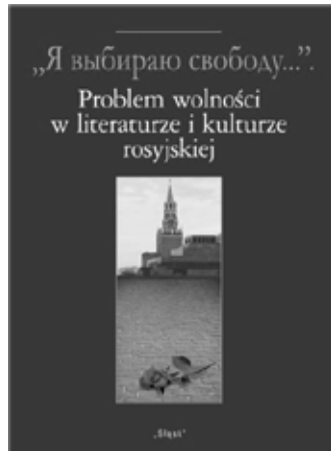

Głombik, Czesław. *Eucken i milczenie czasu : z historii polskich odczytań filozofa noblisty*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-891-5.

„Monografia dotyczy obszaru w naszej literaturze filozoficznej dotąd pomijanego i słabo zaprezentowanego. A szkoda! W ogromie bowiem dotykającej nas pustki intelektualnej, narzucanych analitycznych procedur pozbawionych gruntownej znajomości historii filozofii dzieło to wyróżnia się nie tylko przejrzystością języka, lecz przede wszystkim jasnością i wyraznością wykładu filozoficznego. Nie znajdziemy w nim zbędnych analiz, przydługiego wstępu, naciąganych dygresji i innych tego typu współcześnie obecnych w literaturze filozoficznej wynaturzeń. W tym miejscu, co trzeba podkreślić, potencjalny odbiorca każdy zainteresowany mniej lub bardziej dobrą literaturą filozoficzną znajdzie precyzyjnie sformułowaną tezę, krótki wstęp, konkretne informacje i analizy filozoficzne zawarte w poszczególnych rozdziałach, a także perfekcyjne zakończenie wieńczące całe dzieło.”

Prof. dr hab. Radosław Kuliniak,
Uniwersytet Wrocławski (Fragment recenzji).

PONADTO:

Syska, Katarzyna ; Trojanowska, Urszula ; Wawrzyńczak, Aleksandra. *Wybieram wolność...: problem wolności w literaturze i kulturze rosyjskiej*. Katowice, 2015/2016. ISBN 978-83-7164-861-8.

Księga jubileuszowa dedykowana Pani Profesor Krystynie Pietrzyckiej-Bohosiewicz.

Gierlotka, Stefan. *Elektryfikacja kopalń : zarys historyczny*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-887-8.

W bogato ilustrowanym wydaniu poruszono zagadnienia związane z elektryfikacją górnictwa.

Kisiel, Marian. *Łazarz*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-901-1.

Dwunasty tomik poetycki znanego poety i literaturoznawcy.

Guzek, Damian ; Szostok, Patrycja ; Głuszek-Szafranec, Dagmara. *Medialna abdykacja : od ustąpienia Benedykta XVI do wyboru papieża Franciszka*. Katowice, 2015/2016. ISBN 978-83-7164-884-7.

Książka wpisująca się w nurt badań nad obrazem religii w przekazach mediów.

Turant, Witold. *Miasto z przypadku*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-60781-90-6.

Katowice w ujęciu prozatorskim autora.

Korusiewicz, Maria. *Geometrie kultury według Rene Girarda*. Katowice, 2015. ISBN 978-83-7164-856-4.

Monografia, której celem jest przede wszystkim uchwycenie linii rozwojowej i głównych idei w myśli francuskiego uczonego.

Michałczyk, Stanisław. *Jednostka i społeczeństwo w świecie mediów : klasyczne i współczesne idee w teoriach średniego zasięgu*. Katowice, 2015/2016. ISBN 978-83-7164-895-3.

W książce przedstawiono analizę dziesięciu teorii średniego zasięgu funkcjonujących w teorii komunikowania masowego.

Wilkoń, Teresa. *Kanony sztuki postępowej i jedynie słusznej : socrealizm w poezji polskiej*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-60781-80-7.

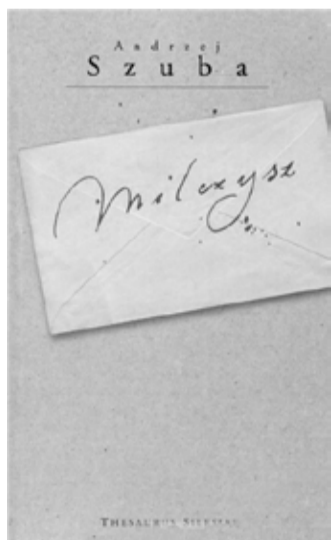
Jedyna publikacja o polskiej poezji socrealistycznej.

Skop, Michał. *Literatura niemiecka w publicystyce Wilhelma Szewczyka*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-7164-903-5.

Portret Wilhelma Szewczyka jako badacza piśmiennictwa niemieckojęzycznego i kultury niemieckiej.

Grabowski, Wojciech. *Miastowidz : opowieści ze Śląskiej metropolii*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-60781-86-9.

Proza o miejscu, której na imię Śląsk.

Szuba, Andrzej. *Milczysz : strzępy z lat 1980-2014*. Katowice, 2016. ISBN 978-83-60781-87-6.

Tomik poezji urodzonego w Gliwicach Andrzeja Szuba.

PUBLIKACJE, KTÓRE UKAZAŁY SIĘ W 2015 ROKU

BIBLIOTEKA ŚLĄSKA

Magiera, Agnieszka ; Tomanek, Anita. *Muzeum, którego nie ma : feniksowa opowieść bibliograficzna o Muzeum Śląskim z lat 1924-1939*. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-22-8.

Publikacja rekonstruuje historię Muzeum Śląskiego (od 1924 r.) i jego siedziby, budowanej w latach 1936-1939, a rozebranej – decyzją władz niemieckich – w okresie II wojny światowej. Bibliografia obejmuje lata 1924-1939 i notuje artykuły oraz wzmianki z czasopism, fragmenty wydawnictw zwartych, materiały statystyczne, dokumenty i przepisy prawne dotyczące działalności Muzeum Śląskiego oraz budowy gmachu. Opisy bibliograficzne zostały wzbogacone o ilustracje (m.in. reprodukcje doniesień prasowych oraz zdjęcia wybrane z pozycji uwzględnionych w zestawieniu).

Buchoz, Pierre-Joseph. *Krótką wiadomości o kawie, o jej własnościach i skutkach na zdrowie ludzkie spływających*. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-16-7.

Reprint dzieła Pierre'a-Josepha Buchoza (1731-1803) w tłumaczeniu Wincentego Rocha Karczewskiego, wydanego w 1795 r. w krakowskiej oficynie Jana Maya. Rozprawa francuskiego uczonego w epoce stanisławowskiej – jak zauważa prof. Jan Malicki we wstępie przybliżającym dzieje piśmiennictwa poświęconego kawie – „stanowiła cenny przewodnik po tych obszarach ówczesnej wiedzy, wyjaśniając i dopowiadając szereg wiadomości, które mogły zainteresować smakoszy kawiarnianych, rezydentów domów mieszczarskich, szlacheckich, magnackich, czy wreszcie dworu królewskiego”.

Gałuszka, Krystian. *Trakt@biblioteki*. Katowice 2015. ISBN 978-83-60209-57-8.

Li Taj Po. *Pieśni o winie*. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-21-1.

Musialik, Anna. *Pieśni, piosnki, przyspiewki na każdą okazję : ze zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki Śląskiej*. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-24-2.

Siemko, Piotr. *Sakralna architektura drewniana na Górnym Śląsku : szkicownik architekta sprzed ponad stu lat*. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-13-6.

Sikora, Kalina. *Sen wieloraki : o poezji Ludmiły Marjańskiej*. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-23-5.

Zarys dziejów i tradycji Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Katowicach. T. 4, 2011-2014. Katowice 2015. ISBN 978-83-64210-19-8.

DOM WSPÓŁPRACY POLSKO-NIEMIECKIEJ

Kordecki, Marcin ; Smolorz, Dawid. *Atlas historyczny Górny Śląsk w XX wieku*. Gliwice i in. 2015. ISBN 978-83-63955-03-4.

Mimo iż od ponad 20 lat istnieje możliwość przekazywania historycznej prawdy dotyczącej wielokulturowych regionów Polski, wiele wątków z przeszłości Górnego Śląska ciągle jeszcze pozostaje nieznanymi nawet dla dużej części jego mieszkańców. Historycznie opracowany atlas Górnego Śląska XX wieku przyczynia się do popularyzacji wielokulturowej przeszłości regionu, prezentując przy tym w atrakcyjnej, graficznej formie wydarzenia, które wpłynęły na losy setek tysięcy mieszkańców regionu. Atlas zwraca uwagę również na sferę spraw delikatnych i ważnych w Polsce aktualnie, poszerzając tym samym wiedzę historyczną jej odbiorców na temat zawitych losów regionu.

Pomykalska, Beata ; Pomykalski, Paweł ; Oczko, Joanna. *Śląscy potentaci : dziedzictwo Schaffgotschów*. Gliwice i in. 2014.

ISBN 978-83-63955-23-2.

Ten album to kolejna opowieść dla tych, którzy pragną poznać dzieje Śląska poprzez pryzmat rodów zamieszkujących tę wyjątkową krainę. Wiedza na temat dokonania rodziny Schaffgotsch, mimo ich wielu zasług oraz niewątpliwego wkładu w rozwój regionu, pozostaje wciąż fragmentaryczna. Niejednokrotnie będą Państwo zaskoczeni, jak wiele wspaniałych i monumentalnych dowodów aktywności rodu, czasem prawie w ogóle nietkniętych zębem czasu i historycznymi zawirowaniami, wciąż pozostaje nieznaną lub jeszcze nieodkrytą. We wnikiwy, pełen detali sposób publikacja pomaga odnaleźć to, co zapomniane, zrozumieć świat, w jakim żyjemy, i zachować to, co za parę lat może całkowicie z niego zniknąć.

Edukacja mniejszościowa w Polsce. Gliwice i in. 2015. ISBN 978-83-65995-20-1.

Dziadek z Wermahu : doświadczenie zapisane w pamięci. Gliwice 2014. ISBN 978-83-63995-19-5.

KSIEGARNIA ŚW. JACKA

Rączka, Remigiusz. *Rączka gotuje na beztydziej i świynta : jesień, zima.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-967-1.

„Urodziłem się i wychowałem w tradycyjnej śląskiej rodzinie. Od dzieciństwa miałem do czynienia ze śląskim etosem pracy – większość moich wujków, dziadkowie i ojciec pracowali w kopalniach; zaś babcie, ciotki i mama odpowiadały za kulinarną sferę życia. Wychowałem się na klinie u starych, kiere były z przedwojennego pieczywa – jeszcze za Wilusia. Mój charakter i osobowość kształtowały się w duchu śląskości, szacunku do pracy i obowiązkowości, co sprawiło, że jestem osobą rzetelną i pracowitą. Najważniejsze miejsce w moim sercu zajmuje tradycja i chęć kultywowania jej w każdym obszarze życia, poprzez gwarę, obrzędy, a przede wszystkim dziedzictwo kulinarne. Gastronomią zajmuję się od lat 90. ubiegłego wieku, co w 2008 roku zaowocowało autorskim programem telewizyjnym. Od tego czasu moje programy można oglądać w stacji telewizyjnej TVP Katowice, jak i słuchać w Radiu Katowice. Co tydzień od kilku lat można też czytać autorskie felietony w „Nowinach Wodzisławskich”. Najważniejsze jest dla mnie, żeby robić to, co kocham. To właśnie robię. Książkę *Rączka gotuje na beztydziej i świynta* dedykuję wszystkim tym, którzy zaszczepili we mnie miłość do gotowania. Jest ona podzielona na części (po roku), a te z kolei na trzy podrozdziały. Ten poradnik skierowany jest w szczególności do młodych gospodyń, szukających często inspiracji i nowych pomysłów bądź też sprawdzonych babcinych przepisów. Tak właśnie będzie – od szpajzy po fondanta czekoladowego, od karminadla po polędwiczkę na różowo czy kaczkę w pomarańczach.

Ufam, że moja książka stanie się kulinarną biblią Ślązaczek i nie tylko, a w kuchni swoistą ściągawką, która ma służyć latami”.

Remigiusz Rączka

Kadłubek, Zbigniew. *Fado : piosenki o duszy.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-970-1.

Maliszewska, Anna. *Kobieta wyzwolona : Maryja w teologii Elizabeth Johnston.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-967-1.

Myszor, Jerzy (red.). *Biskup Józef Gawlina w Związku Sowieckim.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-983-1.

Pardubicka, Gabriela ; Seifert-Knopik, Gabriela ; Skrobek, Izabela (red.). *Sługa naszej radości : księga pamiątkowa dedykowana księdzu profesorowi Jerzemu Szymikowi.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-965-7.

Schaffer, Wojciech (oprac.). *Dokumenty pergaminy w Archiwum Archidiecezjalnym w Katowicach.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-966-4.

Stanko, Przemysław. *Bulla Vixdum Poloniae*

unitas. Katowice 2015.

ISBN 978-83-7030-980-0.

Stanko, Przemysław. *Bulla Vixdum Poloniae unitas z 28 października 1925 roku.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-979-4.

Stryj, Zbigniew. *Adresy.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-969-5.

Stryj, Zbigniew. *Czasami do Pana piszę.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-941-1.

Szymik, Jerzy. *Theologia Benedicta. T. 3.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-973-2.

Wilk, Janusz. *Charakterystyka i zadania przełożonego wspólnoty chrześcijańskiej według Listów Pastorskich.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-977-0.

Wuwer, Arkadiusz (red.). *Sprawiedliwość i miłość społeczna.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-971-8.

Ziółek, Wojciech. *Droga krzyżowa.* Katowice 2015. ISBN 978-83-7030-968-8.

MUZEUM ŚLĄSKIE

Kowalik-Dura, Danuta. *Igrzysko Boże – Zbigniew Podsiadło – Fotografia.* Katowice 2015. ISBN 978-83-62593-55-2.

Prezentowany katalog pozwala zapoznać się z pracami jednego z ważniejszych twórców polskiej fotografii artystycznej, które można było obejrzeć w ramach wystawy „Igrzysko Boże. Zbigniew Podsiadło. Fotografia” inauguracyjnej działalności Galerii Fotografii Muzeum Śląskiego.

Zbigniew Podsiadło od ponad 40 lat tworzy znakomite prace, pośród których odnaleźć można rewelacyjne pejzaże, reportaże głęboko naznaczone socjologicznym rysem, fotografie, które dokumentują odchodzące w przeszłość elementy krajobrazu polskiego, niezwykle bogate w odniesienia i konteksty.

Artysta konsekwentnie unika koloru, po mistrzowsku operuje światłem, wydobywając z głębi obrazu dodatkowe sensory. Tematyka, którą proponuje w prezentowanym cyklu, dotyczy głęboko spraw związanych z ludzką egzystencją, jej nieuchronnością, wiecznymi zmaganiem o ustalenie granic sacrum i profanum, zarówno w codziennych, jak i w ostatecznym odsłonach. Fotografie artysty charakteryzuje ten szczególny romantyzm, który każe nam na powrót spojrzeć na wartość dziedzictwa, pamięci pokoleń, wspólnoty, którą tworzymy, zmierzając przez dzieje.

Racięski, Jarosław ; Witkowski, Michał (red.). *Górny Śląsk a I wojna światowa.* Katowice 2015. ISBN 978-83-62593-54-5.

Wielka Wojna i wydarzenia z nią związane często nikną w świadomości społeczeństwa w cieniu tego, z czym przyszło mu się zmierzyć zaledwie 20 lat później. Prezentowana publikacja pomaga uzmysłowić sobie jak ogromny zwrot stanowiła I wojna światowa w dziejach swojej epoki i jak wielkie zmiany zaszły w tym czasie w rejonie Górnego Śląska.

W latach 2012-2015 Muzeum Śląskie realizowało projekt, którego efektem jest między innymi prezentowana monografia. Bogactwo oraz zróżnicowanie tematyczne zawartych w niej artykułów najlepiej ukazuje, z jak szeroką problematyką przyszło się zmierzyć autorom.

Parys, Paweł (oprac.). *Organizacja i ewidencja personalna 1. Pułku Strzelców Bytomskich oraz Baonu Szturmowego Bytomskiego (styczeń - kwiecień 1921).* Katowice 2015. ISBN 978-83-62593-66-8.

Rottenberg, Anda (oprac.). *Modry : Leon Tarasewicz.* Katowice 2015. ISBN 978-83-6259-64-4.

Laboratorium przestrzeni teatralnych— przeszłość w teraźniejszości. Katowice 2015. ISBN 978-83-62593-61-3.

Galeria śląskiej sztuki sakralnej. Katowice 2015. ISBN 978-83-62593-59-0.

Galeria plastyki nieprofesjonalnej. Katowice 2015. ISBN 978-83-62593-58-3.

NARODOWA OFICyna ŚLĄSKA

Jonik, Józef ; Mazgaj, Dominik. *Pałace i rezydencje znacznych rodów śląskich. T. 1, Pałace ocalałe.* Zabrze 2013-2015.

ISBN 978-83-60540-31-2.

Książka zawiera rysunki J. Jonika ocalałych pałaców rodów śląskich, rysunki Szołtyśka przedstawicieli tychże rodów oraz krótkie informacje na temat siedzib i rodów.

Golly, Antoni. *Kręte ścieżki kariery naukowej Ślązaków na śląskiej uczelni.* Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-41-1.

Wspomnienia emerytowanego wykładowcy akademickiego prof. Antoniego Golly

Gatys, Roman ; Bıldı Rocznik, Aleksandra. *Krzest Słonska 863 r.*

Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-42-8.

Jerczyński, Dariusz. *Józef Koźdoń (1873-1949).* Zabrze 2015.

ISBN 978-83-60540-08-4.

Kamusella, Tomasz. *O rechtsztat a ech te demokracjo we Szlonsku.* Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-38-1.

Kamusella, Tomasz. *Upper Silesian Creole.* Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-33-6.

Kańtor, Gabriela Anna. *Koronki z płatków śniegu.*

Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-40-4.

Lis, Cezary Jan. *Nieopisana zbrodnia, sądny dzień.*

Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-43-5.

Lubina, Aleksander. *Paula – dramat w kilku życiorysach.*

Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-39-8.

Lubina, Aleksander. *Pierwsza ćwiartka.* Wyd. 2. Zabrze 2015.

ISBN 978-83-60540-32-9.

Sporoń, Henryk F. *Zgoda buduje, niezgoda rujnuje.* Zabrze 2015. ISBN 978-83-60540-45-9.

PRASA I KSIĄŻKA

Karetta, Marcin. *Chorzów : przyroda.* Wyd. 2. Katowice 2015. ISBN 978-83-63780-11-1

Drugie wydanie albumu prezentującego przyrodę miasta, uzupełnionego esejem o historii przyrody na terenie współczesnego Chorzowa jak i przemianach, jakie zachodziły z rozwojem przemysłu i w czasach, gdy następuje rekultywacja środowiska.

Grzegorek, Grzegorz ; Poloczek, A. ; Witaszczyk, Beata. *Kaplica klasztoru Bonifratrów pw. Świętych Aniołów Stróżów w Katowicach.* Katowice 2015. ISBN 978-83-63780-09-8.

Parafia Matki Bożej Fatimskiej w Katowicach Piotrowicach. Katowice 2015.

ISBN 978-83-63780-12-8.

RUDZKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DRZEWA

Podgórcy, Barbara i Adam. *Pochodzenie, warianty i etymologia nazw Chebzia.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-942212-3-2.

Stempnik, Anna ; Podgórcy, Barbara i Adam. *Rudzki strój ludowy.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-9396616-9-9.

Szolc, Joanna i Krzysztof. *Ludzie władzy miasta Rudy Śląskiej.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-9396616-5-8.

Śmigąła, Bernard. *Łódź styczeń do grudnia nasze zwyki i obrzyndy : do rymu - po naszymu.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-942212-0-1.

Śmigąła, Bernard. *Pomiędzy blokiem a familokym.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-9396616-2-7.

Podgórcy, Barbara i Adam. *Ocalony wizerunek : Synagoga w Wirku 1891-1939.* Ruda Śląska 2015.

ISBN 978-83-942212-2-5.

ISBN 978-83-928622-9-1.

Podgórcy, Barbara i Adam. *Patroni leśnych ostępów : święci protektorzy leśnictwa i łowiectwa.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-9396616-3-4.

Podgórcy, Barbara i Adam. *Pierniki świętego Mikołaja : legendy z Rudy Śląskiej.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-9396616-6-5.

Podgórcy, Barbara i Adam. *Pochodzenie i warianty nazwy Goduli.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-9396616-4-1.

Podgórcy, Barbara i Adam. *Zielone lata : wspomnienia z Technikum Leśnego w Rogozińcu 1965-1970.* Ruda Śląska 2015. ISBN 978-83-942212-1-8.

ŚLĄSKIE ABC

Szołtysek, Marek. *Ewangelia śląskie.* Rybnik 2013. ISBN 978-83-88966-34-7.

Godna uwagi książka napisana po śląsku, która składa się z czterech podstawowych rozdziałów. Jest tam tajemnicza i nieznaną dotąd „Ewangelia śląska według św. Anny” oraz pierwszy raz w dziejach Śląska przetłumaczona w całości na śląską mowę „Ewangelia według św. Marka”, „Księga Proroka Jona” i dwa fragmenty „Ewangelii Dzieciństwa”, czyli początkowe rozdziały ewangelicznego tekstu św. Mateusza i św. Łukasza. Fragmenty z tekstem biblijnym są ozdobione akwarelami, stworzonymi specjalnie na potrzeby książki. Natomiast tekst komentarza dopełniony jest doskonałymi fotografiami. W szerokim sensie książka „Ewangelia śląskie” jest kontynuacją bardzo popularnej książki tego samego autora, czyli „Biblii Ślązoka”.

Szołtysek, Marek. *Dzieje Śląska, Polski i Europy.* Rybnik 2010. ISBN 978-83-88966-11-8.

Książka porównuje dzieje Śląska z dziejami Polski i Europy. Ta bogato ilustrowana pozycja (ponad 500 ilustracji) pokazuje, jak idee zrodzone w krajach Europy Zachodniej oddziaływały na Śląsk i Ślązaków. Książka ta zadaje pytanie, jak europejskie procesy kulturowe rozwijały się na Śląsku i pozostałych ziemiach polskich? Czy idee zrodzone w Polsce znajdowały podatny grunt na Śląsku? Książka w przystępny sposób stara się odpowiedzieć na pytania: Na ile Śląsk jest polski? Na ile Śląsk jest europejski? Czy wreszcie na ile Śląsk jest śląski? Czy te kategorie postrzegania Śląska kłócą się ze sobą? Jakie Śląsk ma perspektywy w kontekście spraw polskich i europejskich? Wydanie albumowe, format A4, 96 stron, twarda okładka, kartki szyte.

Szołtysek, Marek. *Śląsk dla dzieci.* Rybnik 2012. ISBN 978-83-88966-33-0.

Szołtysek, Marek. *Godki śląskie fest ucieszne.* Rybnik 2011. ISBN 978-83-88966-32-3.

Szołtysek, Marek. *Rok śląski.* Rybnik 2010. ISBN 978-83-88966-31-6.

WYDAWNICTWO NAUKOWE „ŚLĄSK”

Korusiewicz, Maria. *Geometrie kultury według Rene Girarda.* Katowice, 2015. ISBN 978-83-7164-856-4.

Monografia, której celem jest przede wszystkim uchwycenie linii rozwojowej i głównych idei w myśli francuskiego uczonego

KATALOG
KSIĄŻEK
DOSTĘPNY
W SIECI.
ZAKŁADKA
ŚLĄSK LITERACKI
NA STRONIE DOMOWEJ
BIBLIOTEKI

Od lewej: Krystian Gałuszka, Leon Swaczyna, Henryk Waniek

Optimus Auctor Silesianus Anno Domini MMXV

Henryk Waniek

autor wielu książek i artykułów m.in. *Finis Silesiae* (2004), *Sprawa Hermesa* (2007), *Jak Johannes Kepler jadąc do Żagania na Śląsku zahaczył o księżyc* (2015), *Cmentarz nieśmiertelnych* (2015).

Urodził się podczas II wojny światowej w Oświęcimiu. Do Katowic przeniósł się z rodzicami w 1945 roku. Obecnie mieszka w Brwinowie pod Warszawą, ale często odwiedza Katowice. Przyznaje, że przyjeżdża tutaj jako wieczny tułacz, w poszukiwaniu smaków utraconego dzieciństwa. W swej twórczości pisarskiej bada i zgłębia historycz-

ne sekrety i fenomeny kulturowe Śląska. Region ten stał się jego duchową ojczyzną, jedną z największych fascynacji. Twórca w sposób pasjonujący rekonstruuje tajemnice wpisane w potoczną rzeczywistość, a Śląsk jest dla niego regionem szczególnym, wyróżnionym, nieustannie intrygującym swoim dziedzictwem i pięknem krajobrazu. Sam siebie określa jako „opowiadacza obrazów” – jego eseje tłumaczą alegorie i metafory, które wypełniają świat. Waniek – „homo symbolicus” jak określił go M. Rabizo-Birek – poszukuje nieustannie zaszyfrowanych sensów, pyta, wątpi, porównuje. Jego utwory są wędrówkami po historii, filozofii, alchemii, hermytyce, jak sam mówi: „(...) granica między codzienną prozą a rzeczywistością cudowną nie jest wcale tak konkretna, jak się uważa, podobnie jak między jawą a snem. Do tego wcale nie jest potrzebna wyobraźnia, tylko otwarty umysł i oczy. Wielkim nieszczęściem duchowym człowieka jest to, że przez swoje nawyki, leni-

stwo i dogmaty ma bardzo ograniczony kąt widzenia. Gdy czasem ktoś lub coś choć na chwilę zdejmuje klapki z naszych oczu, wydaje się nam, że świat jest znacznie głębszy niż czarno-biały schemat, w który tak bardzo wierzymy”.

Nasz mistrz pióra jest człowiekiem orkiestrą. Nie tylko jest znakomitym pisarzem. Realizuje się również jako publicysta, krytyk artystyczny i literacki. Jego bezcenny kapitał myślowy odbija się w jego fascynacjach i zainteresowaniach ezoterycznych oraz historycznych związanych ze Śląskiem, wpisanych

w skomplikowane dzieje tej ziemi. Jego książki to specyficzna mikstura eseistyki i literatury pięknej, w której tropy prowadzą do postaci rzeczywistych, historycznych i mitologicznych, a także filozoficznych bajek i publicystyki. Od lat 70 XX wieku publikuje w wielu czasopiśmie kulturalnych i literackich. Jako publicysta pisze często o Śląsku. Mówi, że czyta w Śląsku jak w księdze i zdaje tylko sprawozdanie z tej lektury. Słynna jest jego deklaracja obywatelstwa śląskiego. Za zasługi na rzecz Śląska oraz za osiągnięcia w pracy zawodowej i społecznej otrzymał wiele wyróżnień i nagród, m.in. w roku 2005 odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, a w 2007 roku otrzymał srebrny medal Zasłużony Kulturze Gloria Artis. W roku 2015 Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej miała wielki zaszczyt uhonorować mistrza tytułem Optimus Auctor Silesianus Anno Domini MMXV.

Do jego twórczości oprócz literatury należą także takie dziedziny jak malarstwo, grafika, ilustracje do książek, plakaty, scenografia sceniczna. Z niezmiernym bogactwem wyobraźni jako malarz surrealisty, dla którego świat jest tajemnicą, nawiązuje do tradycyjnych symboli magii: w przestrzeni jego płócien możemy napotkać okna, kielichy, drabiny, diabły, tęczę i spadające gwiazdy, wpisane w geometryczne figury, które odkrywają przed odbiorcą sferę duchową. Łączy je z fantasmagoryczną wizją domów-labiryntów, wysp pływających w powietrzu, martwych natur, alchemicznych naczyń i znaków tarota, poszukując tajemnic natury. Jak mówi Waniek: „Uchodzę za malarza magii, magii opisywania świata. Magia przedstawia świat symbolami”. Brał udział w kilkudziesięciu wystawach w kraju, a także za granicą, jego prace zdobyły wiele krajowych i międzynarodowych nagród, przebywał na stypendiach m.in. we Włoszech i Stanach Zjednoczonych. Jego obrazy znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie, w muzeach Poznań, Krakowa, Lublina, Bytomia oraz w licznych kolekcjach prywatnych krajowych i zagranicznych.

Henryk Waniek jest także bohaterem filmu dokumentalnego Andrzeja Titkowa *Sztuka błędzenia* (1998). Wyrusza w nim w podróż po swojej śląskiej małej ojczyźnie. Odwiedza Oświęcim, gdzie się urodził, Sońcówice, Wrocław, Racibórz, Zgorzelec. Na pograniczu zresztą czuje się najlepiej, mówi: „To właściwe miejsce dla człowieka. Nie musi stawać po którejś ze stron barykady...”

Longina Kroker

Śląskie. Pozytywna energia

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Archipelag cyfrowy

Od roku 2014 Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej realizuje projekt pt. „Archipelag cyfrowy – Nowa Biblioteka w Rudzie Śląskiej, który realizowany jest w ramach działania 2.1 Cyfrowe Śląskie, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Projekt Archipelag cyfrowy – Nowa biblioteka w Rudzie Śląskiej, polega na przeprowadzeniu kompleksowych działań mających na celu unowocześnienie pracy biblioteki i dostosowania jej działalności do wyzwań XXI wieku.

Cel główny projektu zasadza się na zrealizowaniu idei zwiększenia dostępu użytkowników biblioteki do cyfrowych usług bibliotecznych, które – można by rzec – są jednym z ogniw łańcucha regionalnej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. W wyniku realizacji projektu Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej uruchomi trzy wy-

spy cyfrowego archipelagu:

– wirtualna wypożyczalnia – realizacja projektu umożliwi uruchomienie komputerowych wypożyczalni w kolejnych filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej (zakłada się, że wszystkie dokumenty rudzkiej księżnicy będą widoczne i możliwe do wyszukiwania w katalogu OPAC – interface OPAC w wersji wielojęzycznej, dzięki czemu czytelnicy będą mieli kompletną wiedzę na temat zbiorów posiadanych w MBP, otrzymają możliwość wypożyczenia i rezerwowania pozycji będących w dyspozycji biblioteki), – digitalizacja zbiorów – urzeczywistnienie założeń projektu pozwoli zdigitalizować część zasobów bibliotecznych i pozabibliotecznych; procesem digitalizacji będą objęte zasoby znajdujące się w rudzkiej księżnicy oraz w archiwach i bibliotekach szkół, parafiach i innych instytucjach (księgi parafialne, kroniki szkolne, rękopisy, czasopisma, ilustracje, fotografie, szkice, ryciny, mapy, ulotki towarzystw, stowarzyszeń, dzieła rudzkich autorów piszących o mieście i regionie) – wszystkie zdigitalizowane doku-

menty będą udostępnione online,

– streaming biblioteczny – wykonanie założeń pozwoli udostępnić w wersji fonicznej on-line znaczących zdarzeń kulturalnych i społecznych w mieście (zapis spotkań autorskich, występów muzycznych, spotkań animacyjnych, komentarzy do imprez kulturalnych itp.).

Wartość projektu „Archipelag cyfrowy – Nowa Biblioteka w Rudzie Śląskiej” wynosi 677 721,55 zł, a poziom dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zawiera się w kwocie 572 674,70 zł. (d.p.)

Stacja Biblioteka

Wizualizacja dworca

służący nie tylko mieszkańcom Chebzia, ale obsługujący także mieszkańców miasta, a często regionu, znalezienie zasadnej funkcji dzielnicowej, miejskiej jak i regionalnej wydało się oczywiste. Tak powstała koncepcja „Stacja Biblioteka”. W nowej formule historyczny obiekt budynku dworcowego poza oczywistą funkcją komunikacyjną, jako centrum przedsiębiorstw, zyska funkcję kulturalną, stając się siedzibą największej instytucji kultury w mieście, czyli rudzkiej księżnicy.

Pod względem funkcjonalnym utworzone zostaną następujące strefy:

- strefa biblioteczna (wypożyczalnia dzielnicowa, wypożyczalnia regionalna, studio digitalizacji oraz czytelnia połączona z kawiarnią pełniące również funkcje poczekalni i regionalnym informatorium znalazłyby swe miejsce w oszklonych nawach bocznych hali głównej),

- strefa animacyjna (zostałaby utworzona głównie w byłej sali restauracyjnej, ale także w hali głównej i na placu za dworcem jako Bibliogród – plener),
- strefa administracyjna (pomieszczenia administracyjne dyrekcji biblioteki usadowiono by w istniejących pomieszczeniach biurowych dworca),
- miejsca parkingowe.

Tak utworzone strefy pozwolą skutecznie zarówno działania lokalne (rewitalizacja tkanki mentalnej dzielnicy), jak i miejskie (działania administracyjno-animacyjne centrali bibliotecznej), a nawet regionalne bądź ponadregionalne (powrót obiektu na Szlak Zabytków Techniki oraz nowe możliwości eventowe wykreowanej przestrzeni).

Dzięki przedstawionemu rozwiązaniu budynek dworca wzbogaci się o nowe funkcje, a zarazem pozyska trwałego zarządcę. Zgodnie z dotychczasowymi działaniami biblioteki zostanie także wykreowana nowa atrakcyjna przestrzeń dla mieszkańców dzielnicy (dotychczasowe przykłady działalności Centrów Inicjatyw Społecznych – Stara Bykowina i Stary Orzegów, Biblioteki Centralnej i Filii nr 18 wskazują, że jest to realne).

Miasto ponadto otrzyma obiekt o znaczeniu ponadlokalnym jako charakterystyczne

centrum animacji kulturalnej rozpoznawalne w całym regionie.

„Stacja Biblioteka” rozwiąże systemowo problem biblioteki w Chebziu oraz przyczyni się do aktywizacji dzielnicy. Ponadto w atrakcyjny sposób – jako galeria kultury – da nowe życie historycznemu obiektowi, zachowując także jego dotychczasowe funkcje komunikacyjne.

Usytuowanie Biblioteki głównej w Chebziu jest zatem szansą na przededefiniowanie funkcji bibliotecznych. Z jednej strony biblioteka stanie się wyspą w „Archipelagu cyfrowym”, z drugiej zaś strony przestrzenią do inicjacji eventów o charakterze kulturalnym na skalę ponadregionalną, nie tracąc nic z charakteru biblioteki klasycznej – zachowując przy tym funkcje komunikacyjne i charakter miejsca. Realizacja koncepcji „Stacja Biblioteka” sprawi, że charakterystyczne założenie historyczne, dzięki podjętym działaniom rewitalizacyjnym, zostanie na powrót włączone w mentalną tkankę Rudy Śląskiej, stając się przy tym znaczącym przykładem obiektu emblematycznego w aglomeracji śląskiej.

Krystian Gałuszka

CZASYPISMO

Fabryka Śląska

gazeta

GŁOS

JASKÓLKA ŚLĄSKA

M:K

ŚLĄSK

887

silesia 96.2

rudzka jesień kulturalna

RUDA ŚLĄSKA

RudaSlaska.com.pl

silesia progress

STM

Ślaskie ABC

TVS

TVP 3

KATOWICE

Wydawnictwo PRASA I KSIĄŻKA